

1. Evrendeki Denge ve Güzellik

Evrendeki tüm varlıklar, Yüce Allah tarafından yaratılmıştır. Elbette Allah, yarattığı varlıkları, sonu belirsiz tesadüflere terk etmemiştir. Yarattığı her şey yerli yerince olup hiçbir boş ve gereksiz değildir. Bu yüzden en küçük varlıktan en büyüğüne kadar tüm varlıklarda mükemmel bir ölçü ve denge görülmektedir. Kur'an-ı Kerim, evrendeki denge ve düzeni sürekli ön plana çıkarmaktadır. Öyle ki, evrenin düzen içindeki işleyişi Allah'ın varlığının açık delillerinden biri olarak aktarılmaktadır. Evrende düzenli ve ölçülü bir yaratma olmadan hiçbir canlı, varlığını devam ettiremez. Başta Güneş, Ay ve Dünya olmak üzere tüm gök cisimleri hareketlerini mükemmel bir program doğrultusunda sürdürmektedirler. Hem kendi eksenleri etrafında hem de uydusu olduğu cismin çevresinde dönen bu dev kütleler, birbirleri ile son derece uyumlu bir biçimde hareket etmektedirler. Hepsisi de Allah'ın kendileri için belirlediği ölçülere bağlıdır. Saatler, günler, haftalar, yıllar, mevsimler vs. hep bu mükemmel düzen sayesinde meydana gelmektedir. Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim, evrenin sadece denge ve düzen içinde değil aynı zamanda çok güzel bir biçimde yaratıldığını haber vermektedir. Yemyeşil ağaçlar, masmavi gökyüzü, geceleri parıldayan yıldızlar, cıvı cıvı öten kuşlar, rengârenk çiçekler insana huzur ve mutluluk vermektedir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de yaratılanlardaki güzelliğe dikkat çekerek, "Allah'ın bütün yarattıkları güzeldir." buyurmuştur. Akıl sahibi varlıklar olarak evrendeki düzen ve güzelliğin farkına varmamızı istemiştir. Yine Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadis-i şerifinde varlıkların düzen ve güzellikleri üzerinde düşünenleri "Allah'ın en hayırlı kulları" olarak nitelemektedir. Şu halde bizler de Peygamber Efendimiz (s.a.v.) gibi varlıkları inceleme ve onlardaki düzen ve güzellikleri görme gayreti içinde olmalıyız.

2. Fiziki Çevreyi Korumak

Allah (c.c.) insanı sosyal bir varlık olarak yaratmıştır. Bu yüzden insan, toplum içinde yaşar ve hayatı diğer insanlarla paylaşır. Ev, çarşı pazar, park bahçe, okul ve sokak gibi birçok alanı birlikte kullanırız. Bu da bizlere bu alanları ve buralardaki araç gereçleri kullanmada bazı sorumluluklar yüklemektedir. Peygamberimiz (s.a.v.) birçok hadisinde insanın fiziki çevresine karşı olan sorumluluklarını iman ile ilişkilendirmiştir. Çünkü iman eden kişi, hem kendisi güvende olan hem de başkalarına güven ortamı sağlayan kimse demektir. Şüphesiz bu sorumlulukların başında temizlik gelmektedir. Temizliği sadece ibadete hazırlık aşaması olan abdestle veya kişisel bakımla sınırlandırmamız doğru olmaz. Peygamberimiz (s.a.v.), "Yeryüzü benim için mescit kılındı." buyurmuştur. Hadis-i şerif ışığında çevreye değer vermenin en önemli belirtisinin mekân temizliğine dikkat etmek olduğunu söyleyebiliriz. İnsanların ortaklaşa kullandıkları mekânların temizlik ve düzeninin "kul hakkı" kavramı ile yakın ilgisi vardır. Hiç kimsenin başkasının hayat şartlarını zorlaştırma hakkı olamaz. Bu nedenle bu tür alanlarda insanları rahatsız edecek, huzur ve güvenlerini bozacak davranışlardan kaçınmalıyız. İnsanların günlük hayatının en önemli faaliyetlerinden biri ulaşımdır. Peygamberimiz (s.a.v.) de tıpkı temizlikte olduğu gibi, ulaşım kolaylığını sağlamanın imanın bir parçası olduğunu vurgulamaktadır. Şehirleşme ve yapılaşma da günümüzde fiziki çevrenin önemli bir yönünü oluşturmaktadır. Çevre ile uyumsuz ve düzensiz yapılaşmalar, insanların doğal görüş alanlarını kapatmakta ve görüntü kirliliğine neden olmaktadır. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de doğru ve düzenli bir yapılaşmayı, fiziki çevrenin korumanın bir parçası olarak görmüştür. Bizler de sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) çevreyle ilgili söz ve davranışlarını kendimize örnek almalıyız. Çevreye zarar vermekle aslında kendimize zarar verdiğimiz bilincinde olmalıyız.

3. Doğayı Sevmek ve Korumak

Canlı ve cansız varlıklardan oluşan bütüne doğa diyoruz. Hiç şüphesiz insan bu varlıklar içerisinde akıllı ve iradesiyle farklı bir konumda bulunmaktadır. Bu yüzden Yüce Rabb'imiz, dünyayı idare etme yetkisini insana vermiştir. Ancak insanla birlikte hayvanlar, bitkiler ve diğer varlıklar da doğanın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. İnsanın akıl ve irade yönüyle üstün yaratılması, ona doğadaki diğer varlıklara istediği gibi davranma hakkını vermemektedir. Aksine insan, diğer varlıkları Allah'ın kendisine bir emaneti olarak görmeli, onlara şefkat ve merhametle yaklaşmalıdır. Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'e göre doğadaki varlıkların her biri Allah'ın varlığının bir göstergesidir. Yine Kur'an'da nehirler, bahçeler, pınarlar, her türlü meyve ve ağaç gibi doğa varlıklarına değinilmekte ve bazı hayvan isimlerinden bahsedilmektedir. Cennet hayatı anlatılırken de doğadaki varlıklardan örnekler verilmektedir. Peygamberimiz çevrenin yeşillendirilmesi konusunda önemli tavsiyelerde bulunmuştur. Medine'ye hicret ettiğinde, burada sadece eğitim ve öğretim faaliyetinde bulunmamıştır, aynı zamanda ağaçlandırma çalışmalarına da girişmiştir. Peygamberimiz (s.a.v.) doğadaki tüm varlıklara sevgi ve merhametle yaklaşmıştır. Canlı cansız bütün varlıklar tıpkı insanlar gibi onun sevgi ve merhametinden nasiplerini almıştır. Onun ümmeti olarak bizler de Hz. Peygamberi (s.a.v.) bu yönüyle örnek almalı, doğaya ve içindekilere karşı sevgi ve şefkatle yaklaşmalıyız.

4. Ekolojik Dengeyi Korumak

Ekolojik sisteme göre dünyadaki canlı ya da cansız her şey, birbirini tamamlayan bir bütünün parçasıdır. Hepsi birbirine ihtiyaç duyacak şekilde yaratılmıştır. Ekolojik dengeyi korumada en büyük sorumluluk insana aittir. Çünkü insan akıl ve iradesiyle doğada iyileştirme ve düzenleme yapabileceği gibi bunları kötüye kullanarak doğal dengeyi bozabilecek bir özelliğe sahiptir. Kur'an-ı Kerim'in ve Hz. Peygamberin (s.a.v.) ekolojik dengeyle ilgili yaklaşımı, daha çok koruyucu ve önleyici tedbirler çerçevesindedir. Allah (c.c.) bizleri iyiye yöneltirken aşırı ve ölçsüz davranışlardan sakındırmaktadır. Yüce Allah'ın bizler için koyduğu ahlaki ilkelerle Peygamberimizin (s.a.v.) uygulamaları, aslında evrendeki ölçü ve dengenin korunmasına yöneliktir. Şüphesiz ki çevre felaketlerine ve doğal dengenin bozulmasına yol açan davranışların başında israf gelmektedir. Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de yeme, içme ve giyinme gibi temel ihtiyaçların ölçülü biçimde karşılanmasını istemekte ancak bu konulardaki aşırı tüketimi yasaklamaktadır. Peygamberimiz (s.a.v.) de söz ve uygulamalarıyla tüketim ve harcamalarımızda orta yolu tavsiye etmektedir. Çevremizdeki her şeyin bir nimet olarak emaneten bize verildiği bilinciyle hareket etmeliyiz. Kendimiz, ailemiz, toplumumuz ve tüm insanlık için ekolojik çevreyi ve dengeyi korumalıyız.